

KORPONAY BERENIKÉ

PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM

Esettanulmány

2002. december

Tartalomjegyzék

Előszó – Bevezetés	2
1.1 Az erdélyi magyar egyetem, mint politikai, nemzeti létkérdés. A “nagypolitikai játszmák”.	2
1.2 Az egyetem és az egyház “belpolitikai játszmái”	10
2. Keresztény egyetem – keresztény szellemiség, értékrend?!	13
2.1 Az egyházi oldal...	13
2.2 A “profán” oldal	16
3. A “célcsoport” – a diákság, az ifjúság	19
3.1 A Partiumi Magyar Művelődési Céh – közösségépítés a fiataloknak	19
3.2 Az egyetem diákszervezete, a PKED	22
3.3 Egy botrány krónikája, avagy az exdiákelnök “pokoljárása”	24
Melléklet	
4. Az egyetem tételes kronológiája	28

Nemzet, egyház, egyetem
történelmi sakkjátszma

Előszó - Bevezetés

A Partiumi Keresztény Egyetemen (PKE) töltött “terepkutatás”, a számos érintettel való beszélgetés során rajzolódtak ki azok az erővonalak és azok a viszonyrendszerek, amelyek mentén kikristályosodott ezen esettanulmány tematikája.

Előszavamban ezeket az “erővonalakat” szeretném felvázolni, megadva dolgozatom gerincét.

A három szál valójában egymástól nem szétválasztható, számos helyen fonódik össze, meghatározva, orientálva egymást.

E három szál: az egyetem politikai erőterében való mozgása, a Sapientiával való speciális, ellentmondásos viszonya; az egyetem és az alapító egyház dinamikus, feszültségektől sem mentes kapcsolata, “szimbiózis”; a diákság élete, értékrendje, viszonyulásai az egyetem életét részben meghatározó politikai, egyházi törekvésekhez.

Az intézmény politikai és egyházi vonatkozásainak hihetetlen bonyolult, szinte kibogozhatatlan összefonódása, egy egyedülálló történelmi – társadalmi léthelyzet eredménye, következménye. Az erdélyi magyarságnak – nyugodtan mondhatjuk – abszurd életkörülmények között kellett megvalósítania mindazt, ami máshol magától értetődően ment. Ez az abszurditás persze nem csupán a megvalósítás módját határozta meg, maga a motiváció is jóval túlmutatott (túlmutat a mai napig) a “látszaccélon”...

1.1 Az erdélyi magyar egyetem, mint politikai, nemzeti létkérdés. A “nagypolitikai játszmák”.

A romániai diktatúra összeomlása, az 1989-es rendszerváltás után az erdélyi magyar politikát belülről feszegető ellentétek jellemezték, amelyben egyetlen stabil pontként a magyar felsőoktatás feltétlen szükségessége szerepelt. A kolozsvári értelmiség ezen egységes célkitűzését 1989 decemberében, hivatalosan is kinyilvánította.

A közel 30 éves “csend” után, a forradalom utáni cseppfolyós közjogi helyzetben felcsillant a remény. A román kormányzat viszont szinte azonnal elzárkózott a magyar elvárásoktól. A magyar állami egyetem továbbra is álom, ábrándkép maradt. Az egyetlen lehetőség – mondhatni kiskapu – a történelmi egyházak kezébe adatott.

Nagyváradon 1990 márciusában összeült nyolc egyházmegye elöljárója (4 katolikus; 2 református; 1 unitárius és 1 evangélikus), és a következő nyilatkozatot tették: amennyiben a román állam semmilyen úton sem engedi, hogy magyar állami egyetem szülessék Erdélyben, majd az egyházak saját berkeiken belül leteszik a magyar nyelvű felsőoktatás alapkövét. Az akkori tanügyi törvények értelmében az egyházak saját “használatra” képezhetek lelkészeket, sőt egyéb szakembereket is magyar nyelven. (Léteztek is teológiai intézetek ebből a célból, pl. a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet...stb.) Itt nyílt tehát az a bizonyos kiskapu...

Ugyanez év szeptember 13-án (a hivatalos romániai iskolakezdés előtt két nappal) levél érkezett a nagyváradai – királyhágómelléki – református egyházkerülethez a vallásügyi minisztériumból. A levélben egy meghívás szerepelt a tanügyi minisztériumban tartandó fórumra, ahol is az iskolai vallásoktatásról esik majd szó. Veres Kovács Attila püspökhelyettes és Méder Zsolt azonnal Bukarestbe utaznak, az előző éjjel kidolgozott tanügyi tervükkel a zsebükben. Tervük zseniális újdonsága: a vallásoktatás, lelkészek helyett szaktanárokkal való megoldása. A fórumon szót kapva felvázolhatják saját megoldási javaslatukat, amelyet el is fogadnak. Nagyváradon vallástanárképzés indulhat! Kimondatlanul is mindenki tudja, ha lesz tanárképzés, akkor a magyarnyelvű felsőoktatás magja elvettetett...

Október 4-én megtörténik az ünnepélyes tanévnitó, és a képzés elindul távoktatási, majd hétvégi tanfolyamjelleggel.

A jogi háttérrel a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet biztosítja, mely szerint a Sulyok István Református Főiskola kihelyezett tagozatként szerepel a Vallásügyi Államtitkárság 4805/1991-es átiratán.

A történehez való hozzáállások szemléletbeli különbsége már itt a kezdeteknél kitűnik. Az egyházi iskolatörténet szerint ugyanis az iskolaalapítás kimondása már 1990 májusában megtörtént, mégpedig a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Igazgatótanácsában, Tőkés László püspök kezdeményezésére. Egy magát megnevezni nem akaró RMDSZ-es politikus elmondása szerint, ez egyfajta bevett szokás, metódus, taktika a református egyházban, hogy függetlenül a realitásoktól kinyilatkoztatják kész tényként – a mi akaratunk és szándékunk - mindazt, ami esetlegesen csak illuzórikus elképzelések szintjén állja meg a helyét...

E meglátás a gazdálkodás szemszögéből is némi igazolást nyer, hiszen a létrejött főiskolának égető szüksége van egy nem lelkész “outsiderre”, aki a nem létező egyházi könyvelést, költségvetést valamelyest áttekinthetővé teszi. Ezt a feladatot tölti be egy ideig az a Méder Zsolt, aki közvetlenül bábáskodott az iskola születésénél. A sürgős pénzügyi rendezést már csak azért sem lehetett elhagyni, mert a főiskola fenntartása teljes egészében az egyházra hárul. Első szakmai kapcsolatépítő megmozdulásként látogatást tesznek a debreceni egyetemen, felkeresik a társadalomelméleti tanszéket is. Nem titkolt szándék, hogy az iskolában ne csak szakemberképzés folyjon majd, hanem bizonyos hozzáállású, értékrendű fiatal elit kinevelése is. (Míg ez a cél az egyházi vonalon folytonosságot nyer – még akkor is, amikor ezzel már-már kerékkötőjévé válik az egyetem fejlődésének – addig a “profán” oldalon, felülbírálva a romantikus elképzeléseket, belátják, hogy nem reális célkitűzése az egyetemnek meghatározott társadalmi értékrendű értelmiséget kinevelni a heterogén diákságból...)

Az 1991-es év komoly eredményt hoz, hiszen megindulhat a nappali képzés három szakpárral (vallástanár – szociális munkás; vallástanár – német nyelv és irodalom; vallástanár – jogtudomány). Ezen a ponton megint érvényesül az “előre menekülési” taktika, az egyházkerület az új szakokat egyszerűen bejelenti novemberben Bukarestnek.

A szakok illetén működtetése nem megy akadálytalanul, a jogi képzés vakmerő kezdeményezésnek bizonyul, és amikor 1994-ben megszületik angol mintára a román akkreditációs törvény, az egyetem kompromisszumkötésre kényszerül. Az oktatásügyi miniszterrel folytatott ötperces folyosói beszélgetésen ígéretet kap az egyetem, hogy az akkreditációs kérelmét újra tárgyalják, amennyiben hajlandó lemondani a jogászképzésről. A kompromisszumos megoldás helyességéről meg kell előbb győzni a püspök urat is. Végül a két másik szakpár megkapja a működési engedélyt.

Romániában időközben általános törvényi káosz uralkodik el az oktatásügyben. Közel 110-120 egyetem működik (nagy többségében magánegyetemek), egy törvénymódosítás folytán nyakra-főre emelik a tandíjas férőhelyek számát, a lehetséges szakok száma is eléri a csillagos eget. Sürgősségi kormányrendeletben tiltják meg 30 egyetemnek a felvételi kiírását. A lehetséges szakok számát és elnevezését az elmúlt néhány évben többször variálták át kormányváltások és stratégiaváltások idején. (Az egyik kormány a meglévő 450 szakot a felére csökkenti, majd a másik visszaállítja az eredeti rendszert azért, hogy rá pár hónap múlva a szakstruktúrát újra teljesen átrendezhessék...) Előfordult az a groteszk helyzet is, hogy az Oktatásügyi minisztérium a Belügyet kéri fel, hogy a rendőrséggel íratassa össze a működő egyetemeket a kontroll megteremtése végett.

A vezetés reakcióját némileg igazolja az a nem kevésbé groteszk állapot, amelyben a magánegyetemek elburjánzása odáig fajul, hogy lehet olyan “orvosi egyetemet” Romániában találni, amely egy falusi körzeti orvosi rendelőben működik...

Az akkreditálásért folyó harc így szinte mindennapi létkérdése a PKE-nek is. Az egyetem növekedésének, bővülésének, fejlődésének kérdése tulajdonképpen e szempont körül forog szüntelen. Az intézmény szakmai fejlődése nem csupán az akkreditációs követelmények okán a központi probléma, mondhatni problémagóc. Az egyre önállóbb fejlődés, az egyetem “saját pályára” állása teremti, szítja fel azokat a feszültségeket, amelyek ma meghatározóak mind a Sapientiával, mind az alapító egyházzal való kapcsolatában.

Ezen a ponton, a politikai és az egyházi vonalat végképp nem lehet különválasztani...

Az állami törvénykezés útvesztőit megjáró egyetem folyamatosan törekszik az önállóságra. Ez az önállóságra való törekvés viszont több oldalról több irányba működik, sokszor egymással is szembekerülve. A református egyházkerület – pontosabban a püspök – ilyen jellegű motivációja szerencsésen egybeesik azzal az 1999-es törvénymódosítással, amely bár kimondja, hogy továbbra sem lehetséges magyar tannyelvű állami egyetemet létrehozni, de nincsen többé semmilyen akadály állítva az alapítványi és egyházi egyetemalapítás elé. Úgy tűnik, Tőkés püspök úr még a túlzott egyházi függőséget sem akarja, ezért létrehozta a Pro Universitate Partium alapítványt, amely voltaképp magánjellegű vállalkozás, bár továbbra is egyházinak címkézik. A legfőbb előnye az egyetem jelen alapítvány tulajdonába való átkerülésének, hogy általa sikerül teljesen függetlenedni a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézettől. Az alapítványi tulajdonhelyzet alapján nemcsak azt kezdeményezik a minisztériumba, hogy további öt szakra kapjanak működési engedélyt, hanem azt is, hogy a már régóta működő vallási képzés is átkerüljön az alapítványhoz. Mindezt úgy szeretnék megvalósítani, hogy a régi jogalapon teljesített tanítási, működési évek megmaradjanak, beszámítassanak. Ez döntő jelentőségű, hiszen az akkreditációhoz minimum 3 kimenő évfolyam szükségeltetik, és hatalmas veszteség lenne az új viszonyok miatt előlről kezdeni a számlálást. Mindeközben az egyetem tárgyi, oktatási feltételek terén még messze nem felel meg a törvényi előírásoknak. Tanulói gárdáját tekintve sincs még az egyetem irigylésre méltó helyzetben, a volt főtitkár szerint, a tandíjmentességnek (az egyetem még egyházi pénzből és különböző pályázati pénzekből, pl. Apáczai Csere János és Illyés Gyula alapítványoktól tartja fenn magát) a negatív következményei is kezdenek kiütközni, a szociális kontraszelekció működésbe lép. Véleménye szerint, ebben a főiskolai időszakban a jelentkezést befolyásoló domináns szempont a tandíjmentesség és az ösztöndíj-lehetőség volt...

Mindez azért is elgondolkodtató, mert a magyar állami támogatás előtt gyakorlatilag napról napra él, és folyamatos anyagi gondokkal küzd az egyetem, létét nem egyszer közvetlen veszély fenyegeti. A püspöki hivatal épületét (mindvégig ez az épület jelenti az egyetem bázisát) a helyi román vezetés egyházi köntösbe bújtatva megpróbálja kisajátítani, bár erre állítólag semmilyen jogalapja nincs, hiszen az épület egyházi és nem önkormányzati tulajdon. Az ortodox teológiai akadémia diákjainak egyszerűen ebbe az épületbe írnak ki néhány órát, amire azok meg is jelennek. Őket még sikerül szép szóval elküldeni, viszont az akadémiai dolgozók “támadását” már 24 órás őrszéggel, “élő láncsal” tudják csak a diákok visszaverni. Jó pár hallgató lefekszik a bejárati lépcsősorra, hogy szó szerint, “csak a testemen keresztül” módon védje meg az iskoláját szükség esetén.

Ez az időszak talán nevezhető nyugodtan “hőskorszaknak”(avagy “dicsőséges időknak”), amikor a létért és elsősorban az iskolai – oktatási kereteken jóval túlmutató nemzeti létért folytatott küzdelem fegyvereként, sőt fegyvertényeként értékelhető a nagyváradi egyetem működtetése!

A fordulópont az egyetem – általában az erdélyi magyar felsőoktatás – életében 1999-ben következik be, amikor is Orbán Viktor Magyarország miniszterelnöke Erdélybe látogat, Markó Béla RMDSZ vezetővel tárgyal Marosvásárhelyen, majd Bálványoson is megjelenik. Hazautazása után másfél hónappal hivatalos nyilatkozatot tesz, mely szerint a magyar állam 2000-es költségvetése 2 milliárd forintot szán az erdélyi magyar felsőoktatás beindítására. A román törvény adta lehetőségek szerint, természetesen egyházi háttérű magánegyetem – egyetemhálózat keretében. A történelmi egyházak püspökeit fogadja is ez ügyben Budapesten, akik megerősítik elkötelezettségüket a magyarnyelvű felsőoktatás iránt, és visszakapott ingatlanvagyonaikból javakat ajánlanak fel erre a célra.

Elvileg ezek az ingatlanok hatalmas vagyont jelentenek, hiszen a törvényi előírások szerint (az Európai Közgyűlés nyomására) minden volt egyházi tulajdont vissza kellene adni. (A végrehajtás nem történik meg, a vagyonok 90%-a nem kerül vissza...)

A problémák, ütközések ekkor “aktiválódnak”. A magyar állami támogatás, az erdélyi magyar felsőoktatás illetékese, jogos képviselője a Sapientia Alapítvány lesz, amelyet a történelmi egyházak 8 püspöke hoz létre. Az alapítvány által létrehozandó egyetem centruma pedig Kolozsvár, Erdély hagyományos kulturális központja lesz. Orbán határozottan állást foglal amellet, hogy a magyar állami támogatást egy helyre kívánja folyósítani, mégpedig a Sapientianak, akit szerződésben kötelez arra, hogy mind a leendő (vagy a már valamilyen formában működő) kihelyezett tagozatokat, többek között a PKE-t is, ebből a pénzből támogassa, finanszírozza. Tökés hivatalos nyilatkozatában üdvözli a Sapientiát, de kissé

szokatlanul szembemelve még Orbánnak is, próbálja a PKE-t minél inkább önállósítani, és kiemelten támogatni. Felgyorsítja az újabb jogok, szakindítási engedélyek megszerzésének folyamatát. Amíg még az RMDSZ kormányon van, követeli tőlük a segítséget a működési engedély megszerzéséhez. Az utolsó kormánygyűlésen meg is kapja a PKE 4 szak indítási jogát. A feszültségek egyik forrása, hogy a “szóbeszéd” ekkor a PKE-t, Tőkés “magán” egyetemének tartja, és működik az a félelem, hogy a magyar állami 2 milliárd majd ezt a helyzetet fogja legitimálni. A jelek szerint, számít is erre a püspök Orbánnal való szoros kapcsolata okán, hiszen hangsúlyozottan kéri a magyar kormányfőt, hogy két egyetemről rendelkezzenek... Orbán viszont kitart az egy központon keresztül történő támogatás elve és gyakorlata mellett, kategorikusan kijelentve: aki nem integrálódik a Sapientiahoz, az nincs.

Az ebbe az irányba ható, még meglévő gyanakvásokat a Sapientia kuratóriumának elvileg 2000 tavaszán sikerül végleg elaltatnia, amikor is a 2milliárdból 391 milliót utal át a Partiumnak, működési költségekre. (A teljes összeg kevesebb, mint 20 %-kát.)

A Sapientia köré hamar felsorakozó három érdekcsoport: a székelyföldi városok; az állami egyetemeken oktatók, és Tőkés köre. A stratégiai elképzelés szerint, Kolozsvár a központ egy komoly könyvtár programmal, ehhez kapcsolódnának a többi városban működő kihelyezett tagozatok, többek közt a PKE is egy ilyen – integrálandó – “leányvállalatként” funkcionálna a hálózatban. A Partium igen keserű szájjal áll a kényszerű integrálódás elé, bár az erről szóló szerződést aláírják. (Mellesleg ez így még jogilag nem sokat nyom a latba, mivel az egyetemek összevonásáról Romániában csak a Parlament hozhat döntést...)

Az integráció kérdése lesz tehát a Sapientiaival való feszültség góca, hiszen a PKE már működik, a Sapientia még csak alakulóban van, akkor meg kihez is kell - lehet effektíve integrálódni?! A feszültségek, sőt indulatok kialakulásában erősen benne vannak a volt bolyais oktatók is, akik nem akarnak lemondani semmi áron sem a Bolyai egyetem újraélesztéséről. Szűcs István egyetemi kancellár egyenesen “oroszlánbarlangnak” nevezi a Bolyai Egyetem Baráti Körét, akik egy 1994-es budapesti találkozó alkalmával valósággal letámadják őt, amiért – szerintük - az állami engedélyeztetéssel, a PKE aláásta a Bolyai poraiból való feltámasztását. A kancellár úr benyomása: nála az észérvek működtek - náluk az indulatok...

A PKE egyszerűen kihasználva a hézagos román törvénykezést, lassan, de masszív kitartással kijárja a kiskapukon át a törvényes engedélyeztetést. Szűcs István meglátása az, hogy egyedül a PKE vette fel a kesztyűt és lépte meg ezt a döntő lépést - mondhatni - az utolsó alkalmas pillanatban.

Ezt történelmi jelentőségű tettként értékeli az egyetem, ezért sem fűlik a foga a “másodhegedűs” szerephez.

A püspök kiváló stratégaként – úgy tűnik – meglátja azért a jó lehetőségeket ebben a felállásban is. Bár mint alapító egyházfő (Sapientia) ígéretet tesz, hogy a szorosan vett egyházi szakok fenntartási költségeivel nem terheli az alapítványt, gyakorlatilag a teljes költséget leszámlázza a Sapientiának. Az is igaz viszont, hogy a magyar állami költségvetési támogatás előtt, maga a püspök úr járta ki az egyetemnek a támogatásokat magyar és amerikai alapítványoknál. Az egyháznak mindazonáltal már egyre nehezebben hordozható teherré válik a bővülő, egyre költségesebbé váló intézmény finanszírozása...

A pénz természetesen a feszültségforrás továbbra is ebben a történetben, nem csoda hát, hogy a Sapientia kuratóriumában is kissé elszabadulnak az indulatok, amikor a PKE-nek odaítélik az aktuális évi fejlesztési költségek kétharmadát, 1.6 millió dollárt. Szilágyi professzor úr nem rejti véka alá a véleményét, mely szerint olyan ez az elosztás, mintha a 4 gyerekéből az anya hármát megfojtana, és a maradék egynek adna mindent. A hasonlat talán nem is annyira túlzás, ha gyors számításokat végzünk: a következő években mennyi is fog jutni az évi 2 milliárdból (ennél aktuálisan már eleve kevesebb összegből!) a többieknek fejlesztésre a folyamatosan növekvő fenntartási költségek mellett...

A fejlesztési pénzek eredményeként felépülő új épületek tulajdonviszonyai sem teljesen egyértelműek. A református egyházkerület e pénzek fejében elkötelezi magát, hogy a felújított és kibővített épületet az egyetem rendelkezésére bocsátja. A Sapientia alapítvány által adott pénzeket vásárolt, építetett ingatlanoknak, viszont az alapítvány tulajdonába kell kerülniük. Amennyiben az alapítvány megszűnne, a hátramaradt vagyont egyenlő részben fel kell osztani az alapító püspökségek között.

A pénz persze nem csupán a helyi tagozatok között teremt feszültséget, félő, hogy esetleg a magyarországi oldalról is támadják ezt a költségvetési összeget. Szilágyi professzor e lehetőséghez csak annyit kívánt hozzáfűzni, köztudott, hogy az Erdélyben – ezen a pénzen! – kinevelt fiatal értelmiségiek egyharmada kivándorol az anyaországba, így mintegy “agyelszívóként” a magyar állam kamatostul visszkapja a befektetett tőkét...

Az “értékvitel” a PKE berkein belül is tovább bonyolódik, az épületek a püspökségtől átkerülnek a Pro Universitate Partium Alapítvány tulajdonába, ugyanúgy, ahogy maga az egyetem is 1999-ben.

A tulajdonviszonyokkal való taktikázás vezet majd el ahhoz a “vezércselhez”, amellyel az egyetem, az egyháztól való függetlenedést egyszer és mindenkorra szeretné megvalósítani.

Mindez még - egyelőre - távoli jövő, jelenleg az egész felsőoktatási létet át- meg átszövik az egyház- és nagypolitikai érdekek, ellentétek szálai. Az Orbán kormány nem csupán áldást hoz, hanem az anyaországi tragikus megosztottságot is exportálja. Bár a román kormánnyal való külpolitikája példaértékű, egyszerre kompromisszumkereső és szokatlanul határozott fellépésű, az általa elért magyar identitáserősödést, a társadalmi megosztottság áthozásával le is rombolják. Jelen pillanatban az RMDSZ a szétszakadás küszöbén áll. Az RMDSZ és Tőkés közt is ellentét feszül, az egyházi álláspont szerint, az RMDSZ nem tett meg mindent a magyarnyelvű egyetemért (holott mindenekelőtt neki az lenne a kötelessége, hogy kiverekedje a román kormánytól a magyarnyelvű állami felsőoktatást!), és egyébként sem elég vonalas, határozott...

Az RMDSZ mindenesetre kijárja az új magyar kormánynál, hogy a 2 milliárdos támogatás még két évig biztosan megmaradjon változatlanul a HTMH-nál, (és ne az oktatási minisztérium hatáskörébe tartozzon). Ez azért is komoly eredménynek számít, mert a kormányváltáskor, az erdélyi magyar felsőoktatással kapcsolatban koncepcióval bíró markáns politikai csoportok marginalizálódnak. Úgy tűnik, a jelenlegi vezetés a kérdéshez való hozzáállását, leginkább a “Legyen csend!” felkiáltással jellemezhetnénk. Nincsen saját elgondolás, azt várják, hogy Erdélyben mondják meg, mit akarnak, a feladatokat (a szakpolitikai kérdéseket) ezzel a felkiáltással egyúttal át is hárítva. Az erdélyi magyar politikának kell tehát határozottan körvonalazott, kidolgozott szakpolitikai koncepcióval előrukkolnia, ha tovább akarja építeni a magyar tannyelvű egyetemhálózatát.

A gond többek között az, hogy Tőkés mentalitásában igen eltérő politikát folytat az RMDSZ-től, következetesen képviselve azt a fajta autonómiát, amely szerint, mindent maguk szerveznek, identifikálnak, nyilvánítanak ki, figyelmen kívül hagyva a dolgok törvényessé tételének állami feltételeit. Mind az erdélyi politikában, mind a magyar református egyházpolitikában így két ellentétes, egymásnak feszülő álláspont alakul ki a román állammal való viszony kérdésében. Az egyik oldal tudomásul veszi, hogy ha eredményeket akar, muszáj tárgyalnia, alkudoznia, kompromisszumokat kötnie a román állammal, míg a Tőkés képviselte oldal alapvetésben utasítja el a román állam “beleszólási” jogát a magyarokról szóló döntésekbe. Tőkés viszonya az RMDSZ-el nagyon elmérgesedik, Markó Bélát egyenesen bepereli, mivel szerinte törvénytelen módon járt el, amikor a belső választás időpontját előbbre hozta. Sokan gondolják úgy, hogy ez a lépés vakvágányra vitte a püspököt, aki sokat veszített már a népszerűségéből, és kezd elszigetelődni.

Ilyen körülmények között kellene mégis a belpolitikai egyensúlyt megtartani, hiszen ha a közelgő választásoknál az RMDSZ kikerülne a kormányzásból, akkor senki sem állna már se

a Partium, se a Sapientia mögött. Magánegyetemi státusszal pedig a román állam bármikor kényszerítheti az intézményt bárkivel egyesülni...

1.2 Az egyetem és az egyház “belpolitikai játszmái”

Az egyházkerület az “édes gyermekének” tekinti az egyetemet, hiszen ő szülte, bár más – a Sapientia – adoptálta, ő lett a “nevelőszülője”. Az intézmény mára kikerült az egyház fennhatósága alól anyagi és minden egyéb szinten. Az egyetlen kapocs, a Pro Universitate Partium alapítvány, pontosabban az egyes alapítók személye, legfőképpen Tőkés püspök úr, aki az alapítvány kuratóriumának elnöke. Mindez a püspöki hivatal közügyi előadójának véleménye. Ugyanakkor, az egyházkerület oktatásügyi tanácsosa hangsúlyozza az egyházi jelleget, sajnálatát kifejezve amiatt, hogy az újonnan érkező diákságra egyre inkább hatással van a liberalizmus és a globalizmus. Az egyetem világi fejlődését persze az egyház messzemenőig támogatja, a püspök úr maga is szorgalmazza a piacon keresett szakok irányába való bővülést. Emellett azonban, az egyetem Teológiai Intézetétől az egyházkerület egy fő egyházi “bástya”, egy teológiai továbbképző központ stratégiájának kidolgozását várja. A döntéshozó szervek is személyi összefonódásokkal teljeseek, az egyetem rektora tagja az egyházkerület igazgatótanácsának, az egyetem lelkésze szavazattal bíró tagja a rektori tanácsnak és a szenátusnak. Az egyetem mögött álló Pro Universitate Partium alapítvány kuratóriumának - a püspök úron kívül - tagja még egyházi részről a fent említett tanácsos, egy lelkész és a teológiai tanszék vezetője (a világi oldalt is 4 fő képviseli). Azt, hogy ebben a “gordiuszi” összefonódásban mégis melyik szál képviseli a valós hatalmat, jól érzékelteti az a kis mosolyt fakasztó epizód, amelyet az iskola egyik ifjú filozófiatanára mesélt el: egyik egyetemi gyűlés után, a folyosón beszélgetett ő és még néhány kollégája a rektorral, amikor a püspök úr az első emeleti folyosóról lenézve odakiáltott: “Béla¹, tegyetek már ki az udvarra néhány virágot, mert nagyon csupasz így!” Nem telt el egy hét, és a kis belső udvar tele lett muskátlival...

Az egyetem rektorának kinevezése egyébként is a püspök jogkörébe tartozik, az intézmény csupán javaslatot tehet. A jelenlegi rektor “beiktatása” gyorsan jött fejlemény volt az egyetem életében. Az előző rektor súlyos szívbetege miatt mondott le posztjáról. Az egyetem talált is utódot, de a “kiszemelt”professzor² - az ellenzék 1996-os győzelme folytán – végül

telefonon(!) visszalépett, arra hivatkozva, hogy fontosabb megbízás vár rá Kolozsváron. (Ő lett a Sapientia rektora!) Az egyetem kényszerhelyzetbe került, gyorsan kellett dönteni, találni olyan embert, aki az összes feltételnek megfelel, vagyis rendelkezik a kívánt tudományos fokozattal és az egyházzal is jó a kapcsolata. Dr. Kovács Béla temesvári matematika professzor ilyen ember volt, és el is fogadta a felkérést. Igaz, neki is voltak feltételei... Először is csupán “másodállásban” vállalta fel a rektorságot, székhelye továbbra is a temesvári egyetem maradt. Másodsor pedig, csak kinevezett helyettessel maga mellett volt hajlandó megkezdeni a munkát. Ez a rektorhelyettes lett Szűcs István, aki gyakorlatilag az egyetem valódi vezetőjeként, ha szabad így mondani – motorjaként – tartatja mozgásban ma is az intézményt. Két éve úgy ítélte meg, hogy egyedül nem képes a vállán vinni az irányítást, így ma - egymás közt megosztva - dr. Szilágyi Györgyivel végzik a feladatokat. Szilágyi tanárnő, mint rektorhelyettes, Szűcs István, mint kancellár. Szűcs úrhoz tartozik az oktatásfejlesztés, a minőségmenedzsment, az akkreditációs folyamatok koordinálása.

A rektor órajta keresztül értesül minden ügyről, szinte csak a formalitások szintjén gyakorolva a hatalmat. Ezzel a helyzettel messze nem ért egyet mindenki, nemcsak egyes tanárok érzékelik “fantomként”, hanem a diákság is. Az egyetemtörténet egyik szégyenfoltjának tartja az egyházkerület azt az 1997-es diáksztrájkot, ahol is a diákság – többek közt – azt is követelte, hogy a rektor töltsön legalább 2 –3 napot hetente az egyetemen. Az akkori - a vezetőség által is többnyire jogosnak elismert – követelések mára már jórészt megvalósultak, a rektor is megtalálható csütörtökönként és péntekenként az egyetemen. Ennek ellenére Szűcs István és Tökés László “se veled se nélküled” kétszemélyes játszámája mentén alakul a PKE sorsa hosszú évek óta.

A püspök úr által “elnökölt” alapítvány elvben az egyetemnek az önállóságot hivatott biztosítani, amíg az be nem tud integrálódni a leendő egységes erdélyi oktatási rendszerbe. A királyhágómelléki református egyházkerület áldozatos módon, igen nehéz körülmények között 1999-ig fenntartotta az iskolát³. Mostanra használatba, illetve tulajdonba (!) számos ingatlant átadott az egyházkerület az egyetemnek, tekintettel arra az akkreditációs feltételre, mely szerint az intézmény által használt vagyon 50 –75%-nak saját tulajdonnak, és nem bérleménynek kell lennie. Ezen a ponton rajzolódik ki az a “vezércsel”, amely szerint idővel, (ez távlatilag körülbelül 8 évet jelent) az akkreditációs követelmények folytán, az egyetemnek saját székhellyel, és minimum 50%-ban saját tulajdonú építményvagyonnal kell rendelkeznie. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az alapítványnak át kell majd adnia a tulajdonjogot az egyetemnek, ami ezáltal le is tud válni róla. (A magyar állami támogatásból felújított püspöki hivatal, székház egyfajta “kölcson-visszafizetés” lehetne az egyház korábbi támogatásaiért

cserébe.) Szűcs István szerint, ez a jövőbeli “kényszerű” fejlemény valami okán elkerülte eleddig a püspök úr figyelmét...

Amennyiben mindez bekövetkezik, az egyetem látens, de erős függősége a püspöktől nagy valószínűséggel megszűnik. Mit is jelent ez a markáns, bár rejtett függőség?!

A egyház nem demokratikus intézmény, és ez a működése, viszonyulásai terén is jól érzékelhető. Szűcs István a gazdasági fejlesztések, a prioritási sorrend terén mindig is rendelkezett több évre előrettekintő tervvel, hiszen “iránytű” nélkül, nem lehet jó döntéseket hozni. Nehezményezik is ezt az igényét egyházi részről, mivel ott nem nagyon működik előzetes tervezés, a döntés egyszemélyi. Az egyház kiváltságos helyzetben van, mivel az ő gazdálkodásukat felülről soha nem ellenőrzi senki. Az egyetemet viszont két kormány is kontrollálja folyamatosan! Jelenleg is vannak kényes pontok a fejlesztés terén, Szűcs jövőre tervmódosítást szeretne javasolni a képzési struktúra átszervezését illetően, mivel komolyan megváltoztak a külső igények. Eddig csak egyházi szakkal együtt lehetett profán képzést indítani a törvények szabta feltételek miatt, de ma már mint alapítványi magánegyetem, nyugodtan indíthat az intézmény külön is profán szakokat. A kereslet is igazolja ennek a szükségességét, idén a vallástanár – német szak jelentkező híján nem indult, míg a “szimpla” német szak teljes létszámmal üzemel.

Tény, hogy Szűcs az elmúlt pár évben 9 szakot vitt át az akkreditációs bizottságon... Igaz, egyházi oldalról folyamatosan támadás éri az “opportunistusáért”, szemére vetve az egyetemen – állítólag - általa “elharapódzott liberalizmust”. Ő büszke az opportunistá jelzőre, nem szégyelli, hogy két szakot is sikerült azzal akkreditáltatnia, hogy meghívott két nemzetközi szinten elismert, kiváló román szakembert tanítani. Elég volt Bukarestben ezeket a neveket látniuk ahhoz, hogy ne gördítsenek semmilyen akadályt a két szak működtetése elé. Szűcs mostanra már inkább az egyetemfejlesztés kerékkötőjének, és nem a segítőjének definiálja a püspököt. Legutóbbi konfliktusuk abból adódott, hogy mire a főépület felújításával elkészültek, a püspök át akarta költöztetni az egyetemet a frissen visszakapott régi Lorántffy Zsuzsanna gimnázium épületébe. (Ez az épület igen leromlott állapotban leledzik jelenleg...)

Természetesen az egyetem nem akar átköltözni a frissen elkészült korszerű épületekből.

Szerencsére, amióta a magyar állami támogatás létezik, az egyetem normatív jellegű működési költsége külön számlára érkezik, az alapítványnak ebbe semmilyen beleszólása, belezárása nincs. Az más kérdés, hogy e pénzek kezelésének átvételére, nyílt törekvés tapasztalható az alapítvány (a püspök úr) részéről.

Az egyház oldaláról, azaz elvárás jelenik meg az egyetem felé, hogy az vállalja fel az “ütköző felület” szerepét köztük, és a külvilág között. Ha támadnak kívülről, akkor az egyetemet támadják, ne őket. Eddig az a taktika működött, hogy ha valami kudarccal végződik, az a román állam bűne. Ez a fajta szemlélet, mentalitás erőteljesen megmutatkozott akkor is, amikor az 1997-es diáksztrájk idején, a diákok követelésére a püspök a következő módon reagált a diákszervezetnek írott levelében:

“Egészen nyilvánvaló, hogy az elégedetlenségek nagy részének Egyházunk – és magyarságunk – jogfosztott állapota az oka. Vagyis maga a román állam, mely nem hajlandó visszaadni a kommunizmus idején önkényesen elkobzott jogos tulajdonainkat, s emiatt hét év óta gyalázatos körülmények között vagyunk kénytelenek kifejteni oktatási tevékenységünket. Ezért viszont nem türelmetlen vádaskodást érdemel Főiskolánk és Egyházkerületünk. Felvetődik a kérdés: emberfeletti erőfeszítésekkel fenntartott Főiskolánk ifjúsága – mindezek ismeretében – miért nem jogtalanul eltulajdonított épületeink visszaszerzéséért “sztrájkol”? Miért az elnyomott Egyház, s miért nem az igazi elnyomók ellen tüntet? Akik miatt teremhiányban szenvedünk, nincsen könyvtárunk és olvasótermünk, leromlott Székházunk épülete, és nincstelenek vagyunk!”⁴

A háttérből viszont - kimondatlanul is – Tőkés szeretné irányítani, és ha úgy adódik, politikai céljaira felhasználni a PKE-t. (A politikai szférában a püspök urat sokan autokrata személyiségnek tartják, aki az “igazságtevő” szerepében szereti feltüntetni magát.)^b Az egyetem kancellárja akkor került vele egyszer és mindenkorra “ellenfél” pozícióba – saját elmondása szerint - amikor egy gyűlés alkalmával felismerte és leleplezte a püspök addig bevált taktikáját. A taktika kulcsa a feleket vita keretében összeugrasztani, és kívülről a saját érdekek szerint moderálni. (Az RMDSZ vonalainak megbontása is, a Markó-féle konfliktus is e forgatókönyv szerint működik valószínűsíthetően...) Szűcs Istvánt – ezután az ominózus alkalom után - gyakorta éri szemrehányás a püspök részéről, felemlengetve az esetet, amikor is ő “szétverte” szándékosan a szóban forgó gyűlést. Azóta is rendszeresen vádolja a kancellárt egyházellenességgel, és próbálja gyengíteni a pozícióját.(Egyelőre eredménytelenül, hisz nincsen senki más, aki átvenné...)

A kancellár személyében – úgy tűnik – méltó partnere akadt az egyházvezérnek, a kiváló politikus, stratégia (“sakkmeister”) akaratlanul is “kinevelt” az egyetem számára egy magához hasonló kaliberű “játékost” az “opportunistá szürke eminenciásból”.

2. Keresztény egyetem – keresztény szellemiség, értékrend?!

2.1 Az egyházi oldal

A PKE nevében egyértelműen keresztény intézmény. Megszületése óta viszont folyamatosan feszegeti a határait, rohamos tempóban fejlődve. Az iskola egyházi alapítói következetesen képviselik azt az álláspontot, mely szerint az egyházi jelleg a döntő az egyetem szellemiségében. Sőt van olyan vélemény is, hogy az intézmény jelentősége nem annyira az oktatásban, mint a nemzeti közösségépítő erejében, "elhivatottságában" rejlik. A püspöki hivatal közügyi előadója szerint, a PKE egy "sziget", nemzeti, kulturális, közösségi központ elsősorban, oktatási intézményként korántsem a legszínvonalasabb, a Bolyaival nem lehet egy napon említeni...

E közösségi központnak nagy a felelőssége, hiszen aggasztó a kivándorlás mértéke⁵, és vészesen fogyatkozik a református hívek, gyülekezeti tagok száma is. (Minden évben kb. 3000 hívet veszít el a református egyház.) Az elvilágiasodás, a szekularizáció egyre inkább rányomja a bélyegét a társadalomra. Az egyház Erdélyben számos olyan feladat ellátását magára vállalta, amire égető szükség, de semmilyen "profán" megoldás nem volt (pl. idősgondozás, beteggondozás, árvaellátás...stb.) A magyarnyelvű egyetem életre keltése is egy ilyen felvállalás volt. Mint sok jó kezdeményezést, persze mások is ki akarták sajátítani az érdemet (pl. az RMDSZ, aki később a Sapientiát is a saját "gyerekeként" próbálta interpretálni, annak ellenére, hogy azt is a történelmi egyházak alapították...).

Bár természetes fejlődési folyamat az egyetem "világiasodása", a társadalom kívánta szakmai igények beépülése az oktatási repertoárba, azért azt látni kell, hogy egyedül az egyház képes a kultúra erkölcsi értékrendjét, szellemiségét intézményesen átadni a diákságnak. A nemzeti értékeket is az egyház tudja a legmaradandóbban képviselni. Sajnos ezzel ma már nagyon kevés diák van tisztában. Kardinális kérdés például az egyetemi istentisztelet. A teológia tanszék professzornője kezdeményezte, hogy - keresztény egyetemhez méltóan - tegye a vezetőség kötelezővé a kedd délelőtti iskolai istentiszteletet. Ebből az ügyből hatalmas kalamajka, "monstrum cirkusz" kerekedett. A diákok felkérték egy "liberális" újságírónt, hogy írjon erről a helyi lapban. A cikk hatására még a köztisztviselőben álló és haladó szelleműnek tartott katolikus püspök, Tempfly atya is tollat ragadott, mondván, egy egyházi iskolában a diákoknak kutyakötelességük eljárni az istentiszteletre. Végül a szenátus nem tette kötelezővé, már csak azért sem, mert az egyetem tanári kara részéről sem kapott támogatást az indítvány. A diákok összetételüket tekintve olyannyira színesek (kb.40% katolikus, de számos más felekezetűek is vannak, pl. unitárius, baptista, evangélikus...stb.), hogy az egységesen református istentiszteletre való elküldésük a vallásszabadság problematikáját is felvetné. (Fel is vetődött már "belső berkekben", amikor is az egyik filozófushallgatónak

személyes incidense származott a “más” felekezethez való tartozása miatt. Az említett diák szociális ösztöndíjat próbált kérvényezni, amihez is 3 űrlapot kellett kitöltenie az egyetemi lelkésznél. Az ösztöndíj elnyeréséhez az űrlapon fel kellett tüntetni a szülők anyagi helyzetét, a család 1 főre jutó jövedelmét, a tanulmányi eredményt, és azt, hogy a kérvényező jár-e az iskolai istentiszteletre. Mivel az illető tanuló gyakorló katolikus, és katolikus misére jár heti rendszerességgel, erre a kérdésre nemmel felelt. Kiderült viszont, hogy akkor az ennél a kérdésnél adható 2 pont helyett, 0 pontot fog csak kapni. Vitába szállt tehát a lelkésszel, arra hivatkozva, hogy amennyiben az egyetem ökumenikus keresztény intézmény – és elvben annak mondja magát -, akkor ő miért nem kaphatja meg azt a bizonyos 2 pontot. A hosszas beszélgetés végén sikerült meggyőznie a lelkipásztort, de számos olyan diák esetéről tud, akik - nem mertek vitába kezdeni – és így 0 pontot kaptak, holott gyakorló hívők valamilyen nem református felekezetenél.)

Arra már a fentebb említett teológus professzorasszony is rádöbbsent, hogy a mai fiatalság eléréséhez, megszólításához módszertani váltásra van szükség. Az elképzelése az, hogy a kollégiumi bibliaórák keretében egyfajta terápiás lelki gondozást kellene nyújtani az értékválságban szenvedő ifjúságnak. A kötetlen csoportos beszélgetéseken alkalom nyílna mind a mai ifjúsági problémákat, mind a humánus örök kérdéseit megvitatni. E cél érdekében a professzorasszony nemrégiben továbbképzést szervezett lelkipásztorok részére, ahová számos hírneves pszichológust, pszichoterapeutát, szociális szakembert hívott meg előadást tartani. A keresztény szellemiség ápolására ezek a bibliaórák és az istentiszteletek szolgálnak, de más egyéb módon is próbálja még az egyház eljuttatni ezeket az értékeket az ifjúsághoz. Tervezik például, hogy minden kollégiumi szobába adnak 1-1 bibliát, hogy rendszeresen meghívják más felekezetektől lelkészeket, papokat istentiszteletet tartani. A magas katolikus létszám miatt, Temply atyával karöltve kinevezte az egyházkerület a római katolikus Szent László templomot is egyetemi templomnak.

Az iskola lelkésze szervezetileg az egész egyetemi diákságot, mint gyülekezetet fogja össze. Ő tölti be emellett, az Arany János kollégium igazgatójának tisztét is. Nemrégiben utasítást kapott, hogy az egész nagyváradi középiskolás diákságot vegye a szárnyai alá, hasonlóan az egyetemi “gyülekezethez”. A fiatal lelkipásztornak az egyetemen belül sincsen könnyű dolga, tapasztalatai szerint a diákság mindössze 10%-át vonzza az egyetemre a keresztény szellemiség. Az istentiszteleteken is a hallgatók 10-, maximum 15%-a jelenik meg rendszeresen. Ez önmagában még nem olyan kirívó, hiszen a magukat vallásosnak, és reformátusnak valóknak is mindössze ennyi százaléka templomlátogató hívő. Elszomorítóbb adat az, hogy a tanári gárdának legfeljebb, ha 2%-a jön el. Ellene van annak, hogy kötelezővé

tegyék az egyházi rendezvények látogatását, de nem nagyon látja át, hogyan lehetne legyőzni az általános érdektelenséget, közönyt. Három évébe került, míg sikerült egy olyan “magot” a diákság köreiből létrehozni, amit mozgósítani lehet egy-egy program megszervezésekor. A bibliaórák látogatása is erősen megcsappant az elmúlt évben, pedig a kezdeteknél még nagyon népszerű volt. A kötetlen beszélgetésekre a diákok maguk hozhatják be a kérdéseiket, témáikat. Közkívánatra levetítette például a Jézus Krisztus Szupersztár című filmet is a bibliaóra keretében. A lelkész a legnagyobb gondnak, a most érkező hallgatók hiányos vallási neveltetését tartja, egyre nagyobb hányaduk érkezik teljesen profán családi, társadalmi környezetből. A másik súlyos gond a nagyfokú önállótlanóság. A saját ügyek kezelése, intézése sokszor alapszinten sem működik, miközben a gyerekek “megrészednek” a nagy egyetemi szabadságtól. A nyakukba szakadt önállóság nem önszerveződéshez, csupán önfejtéshez vezet.

A teológus professzorasszony is komolyan osztja e kétségeket, ő nyíltan elégedetlen az elért eredményekkel. A – szerinte - eluralkodó liberális ateista szellemiséget egyszer és mindenkorra ki kellene iktatni, üzni az egyetemről. Vallja, hogy a rendszerváltáskor az erdélyi istenhívő magyarság kegyelmi időt kapott, de azt nem használta ki eléggé...

2.2 A “profán” oldal

Az egyházi oldalról elterjedt az a “szóbeszéd”, hogy a filozófia tanszék az ateista szkeptikusok fészke. A volt tanszékvezető professzornő véleménye szerint – aki mellel hívő katolikusnak vallja magát – egyszerűen arról van csak szó, hogy nehezen viselik azt, hogy az egyetem lassan “kinövi” az egyházat, és magától értetődően az oktatási – pedagógiai célokat, szempontokat tartja elsősorban a szeme előtt. Ha a diákságnak órára kell mennie, akkor órára fog menni és nem istentiszteletre. Az iskolában a tanítás a “szent”. A vallásosság pedig különben sem gomblukba tűzhető és szólamszerűen hangoztatható valami, hanem személyes hit és életmód.

A fiatalabb filozófus tanári gárda is azon a véleményen van, hogy a vallásos meggyőződés magánjellegű ügy. Bár a felvételinél még kötelezően be kell nyújtania minden leendő diáknak a gyülekezeti lelkészétől származó ajánlólevelét, ez a valóságban már csupán adminisztratív formáság. A nem vallásos diákok körében bevett gyakorlat, hogy megkeresnek olyan idegen lelkészeket, akik hajlandók számukra ilyen “fiktív” ajánlóleveleket kiadni.

Ezeket az ifjú tanárokat egyébként sem a diákok vallásossága foglalkoztatja, számukra sokkal égetőbb probléma, azaz ijesztő tudatlanság, képzetlenség, amivel mostanában az egyetemre

érkeznek a diákok. Nincsen a diákoknak vitakultúrájuk, meg kell őket tanítani a fogalmazásra, az esszéíráásra, csiszolni kell az igen hiányos logikai készségeiket. Általában gond a szakmai, írásos kultúra színvonala. Az egyetem tudományos lapjának szerkesztésekor derült fény arra, hogy sok tudós tanár sincsen tisztában a tudományos publikálás szakmai és formai követelményeivel.

Az egyházi és a profán oldal legszebb – s talán a leginkább példaértékű – találkozása a rektorhelyettes tanárnő személyes történetében valósult meg.

A tanárnő szociológus végzettségével sokáig nem talált a szakmájában állást, kutatni is csupán “hobbiból” nyaranta volt alkalma. Mint az egyetem legelső főállású tanára abban reménykedett, hogy ebben az intézményben foglalkozhat majd végre szeretett hivatásával. A kiesett éveket úgy próbálta bepótolni, hogy másfél éven át eljárt a debreceni egyetemre órát látogatni, könyvtározni. Szükségét érezte, hogy komoly szakmai műhelyt találjon.

Tanárként a diákjait nyaranta szakmai gyakorlatra vitte el apósa nyaralójába. Itt szervezte az első komplett kutatását. Eleinte a kemény, katolikus székely após rossz szemmel nézte a református diákokat, de egy szempillantás alatt hangot váltott, amikor felismerte a diákok közt, egyik barátjának a lányát. Innentől kezdve mindent megtett a kis csapatért, matracokat szerzett be, hatalmas bográcsba főzte a gyerekeknek az egytálételeket. A lelkes gárda közben szorgalmasan kérdőívezett, interjúzott, felmérést készített. Esténként az öreg is bekapcsolódott az aznapi tapasztalatok, eredmények megbeszélésébe. A történet pikantériája, hogy az egyre jobb hangulatú esti eszmecserékre a településről is szállingóztak az emberek. Hamarosan együtt ülte körül a bográcsot diák, polgármester, pap, tanár. A rendőrségen is feltűnt ekkor már a rendszeres “gyülekezés”, ezért a település két rendőre (egyedül ők voltak román nemzetiségűek a faluban) minden este megállt a kerítés előtt és figyelemmel kísérték a találkozásokat, nehogy valamiféle rendbontás történjen. A társaság többször is kísérletet tett a “hatóság” meginvitálására, a beszélgetésbe való bevonására, mindvégig sikertelenül. Rendbontás mindenesetre nem történt, ellenben az elkészült kutatási anyagot beadták egy tudományos konferenciára, ahol első díjat nyert. Ez az elismerés hozta meg az önbizalmat, adta meg az első igazi lökést szakmai téren. Az egyházzal való kapcsolat is jóreményekkel kecsegtette. Úgy látta, az iskolaalapító református egyház a radikális megújulást hozza el az erdélyi magyar társadalomnak. Valójában a vallástanár – szociális munkás szak esetében is csak, mint befogadó – alapító intézményt látta az egyházat, nem számolt azzal, hogy személyesen fog a pedagógiai munkája során találkozni a vallásosság problematikájával. Az első években viszont erősen vallásos, még hozzá “egyháziasan” vallásos diáktársaság került a keze alá, akik élesen szembesítették egy sor problémával (pl. nem lehetett velük a tabuik miatt

megbeszélni a homoszexualitás kérdését). A merev, vallásos erkölcsiség a tanárnő számára sokáig nagyon nehezen volt kezelhető, a hagyományos intoleráns egyházi teológiai oktatás az ő tananyagát is befolyásolta. Amikor az órákon az egyház szóba került – úgy érezte – a diákok eltávolodnak tőle, éreztetve vele, hogy nekik van valamijük, ami neki nincs. Ez idő tájt “dobta fel a labdát” a teológiai részleg, mely szerint nincs létjogosultsága annak, hogy ezen az egyetemen ateista tanárok is tanítsanak...

Ekkor érlelődött meg benne azaz elhatározás – mintegy leütve azt a bizonyos labdát -, hogy beiratkozik a teológia szakra. A felvételi vizsgán viszont azzal a professzorasszonnyal találta szembe magát, aki a PKE teológiai intézetének vezetőjeként szólalt fel az ateista tanárok ellen. A “kolléganő” - őt azonnal felismerve - faggatni kezdte felvételi szándékának okáról, szülei vallási hovatartozásáról, a tanárnő templomlátogatási szokásairól. Azok a válaszok, hogy a jelentkezés oka “pusztán” a teológia iránti érdeklődés, templomba pedig utoljára a saját keresztelőjén “járt”, olyannyira nem tetszettek a professzorasszonynak, hogy azonnal elutasította, azt tanácsolván, próbálkozzék inkább a filozófia szakkal.

A tanárnő végül nem végezte el sem a teológia, sem a filozófia szakot, viszont megpróbálta a kérdést megközelíteni a diákok oldaláról. Minden vallásos diákját megkérdezett, hogyan éli meg a hitét, vallását. A hallgatók megnyíltak, és bizalmat szavazva a kívülállóságát nyíltan felvállaló tanáruknak, beavatták őt a “titkaikba”. A tanárnő időközben óraadást vállal Nagyvárad más teológiai főiskoláin (a baptista, és az ortodox teológián), és “kifaggatja” az odajáró diákokat is. Mindezek hatására, “hályogkovácsként”, az elméleti ismeret és a szakmai segítség hiánya ellenére, beleveti magát a vallásszociológiai kutatómunkába. Tőkés püspök úr 1992-ben a segítségét kéri, az aktuális évi népszámlálás lebonyolításához.

A tanárnő elvállalja, és a lekérdezendő kérdőívek közé teszi, sajátkészítésű, a vallásosságot vizsgáló kérdőívét. Ez a kérdőív lesz későbbi doktori disszertációjának alapköve.

Vallásszociológiai karrierjének fordulópontja akkor következik be, amikor egy nap a baptista főiskola rektora megkéri, adja át az eheti óráit egy külföldi vendégtanárnak. Ő átadja, de kíváncsiságból beül az órákra. A lenyűgöző előadásokat David Martin vallásszociológus, a Nemzetközi Vallásszociológiai Társaság elnöke tartja. Az egyik előadás után szóba elegyednek, és a hírneves tudós érdeklődését felkelti a tanárnő “magánkutatása”. Anyagot kér róla, majd a jegyzeteket elolvasva levélben közli azon véleményét, mely szerint a kutatás eredetisége és jelentősége oly mértékű, hogy megér egy nemzetközi konferenciát. A konferenciát természetesen Nagyváradon óhajtja megtartani. A döbbenetet lázas szervezés követi, nincsen még alkalmas épülete, infrastruktúrája az egyetemnek, máshová kell szervezni a programsorozatot. Mind az egyházkerület, mind az egyetem maximálisan támogatja az

ügyet. Közben David Martin ajánlásával, segítségével külföldi pályázaton 10.000 dollárt nyernek a konferencia megszervezésére. Budapestről Tomka Miklós érkezik, aki maga is erősen szkeptikus, és nyíltan megkérdőjelezi, hogy Nagyváradon létezne egyáltalán bármilyen vallásszociológiai kutatás. Tomka kissé keményen felelősségre is vonja négy szemközt a tanárnőt, hogy vette a bátorságot ahhoz, hogy Nagyváradra csődítse a szakma nemzetközi kiválóságait.

A konferencia után Tomka elnézést kér, és gratulál a munkájához. Mára szoros jól működő szakmai kapcsolat épült ki köztük, a tanárnőt doktorrá avatták, és felvették a Nemzetközi Vallásszociológiai Társaságba. A doktori ranggal a törvények értelmében is “alkalmassá - érdemessé” vált jelenlegi pozíciójára, a rektorhelyettesi címre.

3. A “célcsoport” – a diákság, az ifjúság

3.1 A Partiumi Magyar Művelődési Céh – közösségteremtés a fiataloknak

A Céh egy több tagozatú, az egész városra kiterjedő ökumenikus magyar művelődési intézmény alapítását célozza. A református egyházkerület kezdeményezésére, a Pro Universitate Partium Alapítvány keretei között kívánják az alapítók megteremteni ezt az “ernyőszerkezetet”, amelynek rendeltetése az egyetem és az egész nagyváradai ifjúság művelődési lehetőségeinek, művészeti-kulturális csoportjainak összefogása, képviselése, menedzselése.

A Céh céljai:

- “- a partiumi magyarság hitbeli és szellemi értékeinek megőrzése, gyarapítása, és művelése a rohamosan teret hódító “antikultúra” és a különféle divatirányzatok álértékeivel szemben
- széleskörű, sokrétű művelődési tevékenységek kibontakoztatása
- minőségi előadások létrehozása
- a gyermektársadalom és az ifjúság művészeti-erkölcsi nevelése
- minél szélesebb tömegbázis kiépítése, mind a tanuló ifjúság, mind a felnőtt társadalom körében
- a közönség szórakoztatásán túlmenően, a közösségépítés és nemzeti önazonosságunk megőrzése”

A Céh eszmeisége:

“Keresztény és nemzeti jellegű intézmény létrehozására gondolunk, bbbbbbmmely más kultúrák (interkulturális) és a különféle vallások (interkonfesszionális) iránt nyitott.”

A Céh – leendő - tagságáról vallott elképzelése:

“Az intézménynek tagjai lehetnek önálló professzionális és amatőr kulturális intézmények, egyesületek, körök, szervezetek. Alapvető kritérium: a művészeti és szakmai igényesség, a tehetség és elhivatottság. A tagtoborzás/kiválasztás megvalósításához széleskörű egyházi, közéleti, tanügyi és családi összefogásra és együttműködésre van szükség.”

A céh szellemisége, arculata:

“Az intézmény szellemiség és önálló arculata kialakításában mintának tekinti az előtte járó hasonló rendeltetésű intézményeket, mint például:

Lakiteleki Központ

Debreceni Kölcsey – központ

Magyar Kultúra Alapítvány “⁶

Az intézményt kezdeményező – alapító bizottsági gyűlésére 2002. október 26-án került sor, ahol a célok, elképzelések kinyilvánítása megtörtént. A kezdeményező bizottság közgyűlést hív össze 2002. november 12-re, ahol a megjelentek megválasztják a Céh vezető kollégiumát, és kinevezik az ügyvezető igazgatóját.

(Az ügyvezető igazgató az egyetem kulturális referense, aki ügyvezetői minőségében az egyetemről kap javadalmazást.) A közgyűlés szándékában áll továbbá még egy védnöki testületet is létrehozni.

Mindezen elhatározásokat az alapító közgyűlés szándéknyilatkozatban rögzíti.

A református egyházkerület igazgatótanácsa az egyetem és a székház épületét egyfajta magyar házzá, központtá kívánja fejleszteni. Elnevezte ennek okán az épületet és környékét Sulyok István Egyházi, Oktatási és Művelődési Központnak.

A központ közvetlen székhelye az épület első emeletén található díszterem, amely a különböző rendezvények, előadások, koncertek, konferenciák helyszínéül fog szolgálni.

A díszterem “gazdája” az egyetem kulturális referense, a Céh ügyvezető igazgatója, aki évadszerűen fogja a díszteremben tartandó programokat megszervezni.

Tőkés püspök úr, mint a közgyűlés vezetője, a Céh alapítását korszakos kezdeményezésnek nevezi, amelyet 12 esztendőnyi keserű időszak előzött meg, amikor is minden jó kezdeményezést szétverték. Emiatt kiemelt jelentőségű az, hogy egy mind jogilag, történetileg és erkölcsileg jól “bejáratott”, hiteles intézmény “ernyője” alá hozzák be a Céhet.

A református egyházkerület és a Partiumi egyetem alapítványa ilyen, megalapozott jövőjű intézmények. A Céhnek mindenképpen egy olyan összefogásnak kell lennie, ahol a kapcsolódó tagok megőrizhetik függetlenségüket. A Céh feladata az, hogy a kulturális –

művelődési tevékenységeket, szervezeteket összefogva, azoknak jó hátteret (anyagi, technikai, infrastrukturális), minél szélesebb körű megnyilvánulási lehetőségeket biztosítson, és a magyarságot újraintegrálja.

A nagy formátumú, kiterjedt ernyőszervezet létrehozása már csak azért is üdvös, mert az EU-hoz való (magyarországi) csatlakozás újfajta támogatási formákat fog létrehozni, amelyek működése esetén – állítólag – a nagyobb szervezetek többféle lehetőséghez fognak jutni. (Ezért, még azt el kell dönteni, hogy a Céh teljesen önálló intézményként, vagy az egyetem keretei között működjön inkább....)

A közgyűlés résztvevői - majd egyöntetűen - a kultúrafogyasztás mélypontjaként értékelik a jelenkori helyzetet. Éppen ezért a Céh legfőbb küldetésének az ifjúság kulturális nevelését, a közösségépítést vallja. A gyűlésen felszólalók kifejezték aggodalmukat, amiért az egyetemi diákság részéről óriási közönyt tapasztalnak, nem látják sem őket, sem tanáraikat a kulturális rendezvényeken, megmozdulásokon. Az érdektelenség szempontjából – mondják - itt teljesen mindegy, hogy tanár vagy diák, ebben teljesen egységes az egyetem. A “magyar züllés rákfenéje” abban ragadható meg, hogy a ma divatos álhumánus pedagógiai elvek szerint, az ifjúságot nem lehet, nem szabad kényszeríteni...

Következő lépésként – javasolják -, össze kellene hívni az iskolák igazgatóit és magyartanárait, és szembesíteni kellene őket ezzel a problémával, az erkölcsileg ingoványos ifjúságnevelés állapotával.

A gyűlés egyetlen felszólaló fiatal tanársegédje elmondja, hogy a néptánc ház működik az egyetemen, ugyanúgy, ahogy a táncegyüttes. Ez utóbbi minden tanév elején végiglátogatja a középiskolákat, és a tanórákra bekéredzkedve, rövid ismertetőt és élő táncbemutatót tartanak a diákoknak. Ennek hatására a táncházat folyamatosan látogatják a diákok, minden évben sikerül úgy 50 főnyi új fiatal “megfogni” és ott tartani...

A közgyűlés egyetlen egyetemi hallgató résztvevője azt nyilatkozza, hogy az elhangzott “vészharangkongatás” nem alaptalan, de erős túlzás. Egészen egyszerűen arról van szó, hogy meg sem kérdezik a fiatalokat, milyen kulturális igényeik vannak. A diákok ez idáig többnyire azt tapasztalták, hogy a kezdeményezéseiket hagyják elhalni, valamilyen módon mindig elutasítják (sokszor finanszírozási gondokra hivatkozva). A filozófia szakosok például működtettek egy igényes filmklubot, ahol – többek közt – Greenaway, Jarmusch filmeket vetítettek. Tény, hogy volt olyan hallgató, aki rákérdezett, miért nem vetítenek valami jó kis “Swartzcis” filmet, de az igazi kritika az egyház oldaláról érkezett. Greenaway Maconi gyermek című filmjének vetítésekor azzal vádolták a filmklubot, hogy lélekrontó!

A Céh ügyvezető igazgatója (“civilben” fiatal színművész) szintén elmondta, hogy a diákok már nagyon elbizonytalanodtak a sok visszautasítástól. A táncház életrehívása sem ment zökkenőmentesen, először példának okáért, azzal utasították el a kezdeményezést, hogy “ez egyetem, nem tánciskola”...

A diákoktól jövő kezdeményezések “mostohagyermek” voltát a kancellár úr is megerősítette. Elmesélte, hogy a diákok idén nyáron nyári egyetemet szerveztek, és a programsorozatra még egy mozgószínpadot is összeeskábáltak. Szerettek volna egy saját székhelyet, egy diákházat, ahol a létrehozott eszközöket tárolhatnák, ahol összejöhetnének, klubokat, rendezvényeket szervezhetnének. Habár a diákház létrehozásáért a kancellár úr személyesen is “lobbizott”, nem sikerült keresztülvinnie az ügyét a döntéshozó szervben, az egyházkerület nem támogatta az ötletet.

A Céh ügyvezetője felkereste a diákszervezetet, együttműködést kezdeményezve. A diákok örömmel vették a kapcsolatfelvételt, felajánlották segítségüket bármilyen kulturális program létrehozásához. Valósággal megszeppentek, amikor az ügyvezető helyesbített - mintegy megfordítva a szituációt – és közölte, ő van itt azért, hogy segítse, szolgálja a diákok ötleteinek, elképzeléseinek, igényeinek megvalósítását, kielégítését.

Érdekes módon, mint a díszterem illetékes felelőse, a tanári oldalról más hozzáállást tapasztalt. Előfordult már a hivatalba iktatása óta, hogy egyeztetés, az egyházi tanács elé terjesztés nélkül nyíltan utasította őt, arra fel nem jogosított tanár, egy-egy program megszervezésére, sőt finanszírozására.

A szervezeti struktúra, hierarchia egyelőre homályos, átláthatatlan...

3.2 Az egyetem diákszervezete, a PKED

A poraiból éppen feltámadó diákszervezet (a PKED) is ezekben a napokban rendezi sorait, hirdeti meg programját. Az ekkor még csak jelölt, ma már megválasztott diákelnök, egy magyarországi diákkonferenciáról érkezett vissza a választási “kampányra”.

Simon Levente másodévfolyamos filozófus hallgató határozott elképzelésekkel, tervekkel rendelkezik.

A 2002-es kecskeméti diáktalálkozón, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (HÖÖK) tisztújító közgyűlésén, két másik diákszervezettel megalakította a PKED (a Partiumi Keresztény Egyetem Diákszervezete) az EMHÖK-öt, az Erdélyi Magyar Hallgatói Önkormányzatok Konferenciáját. Céljuk az egységes és magasszintű diák-érdekképviselő megvalósítása. A jövőben szeretnék felvenni minél több diákszervezettel,

hallgatói önkormányzattal a kapcsolatot, mivel “egységben az erő”, és csak ilyen módon van arra sansz, hogy partnerként tárgyalhassanak az egyetemek döntéshozó szerveiben. Jelenleg is komoly gond, hogy az egyetem rektora kizárta a diákszervezetet a rektori tanácsból a sapientiás példa alapján. Levente elmondása szerint, a Sapientia kihelyezett tagozatainál nem működik a rektori tanács, helyette a kari tanács hozza a döntéseket, és ezekben a szervekben ott is képviseltetik magukat a diákok. A PKE-n a rektori tanács a leggyakrabban összeülő és döntő szerv, ezért nagyon fontos lenne helyet kapni benne, bekerülve így az egyetem valódi “vérkeringésébe”.

Levente a következő programtervvel nyerte meg az idei diákelnök-választást:

1. Szeretnénk elérni, hogy a részképzésekben közvetlenül részesülhessen a PKE diákság! Ezért a HÖÖK pártoló tagja lettünk, amelynek keretében ez a cél megvalósulhat.
2. Cserediák-programot szervezünk, kapcsolatot veszünk fel és építünk ki más egyetemekkel.
3. Továbbra is szervezünk Tudományos Diákkonferenciát (TDK), a minél magasabb tudományos – szakmai színvonalra törekedve. A TDK bizottságba próbálunk tagként bevonni, megnyerni elismert tanárokat.
4. A hagyományos “gólyanapi” vetélkedő után, idén is megszervezzük a győztes csapat gólyatáborát a vizsgaidőszak után. A 3-4 napos tábor programjának szervezését, lebonyolítását, finanszírozását a PKED vállalja fel.
5. Műhelytábort rendezünk, ahol a diákszervezet “utánpótlásának” pályázatírási és vezetési képzést tartunk. A műhelyet, a vezetőképzést a HÖÖK is nagy mértékben támogatja, őket bevonva szeretnénk itt helyben, minél több diák részvételével megvalósítani az idei tábort.
6. Hagyományt kívánunk teremteni az idén nyáron először megrendezett Kárpátmegyei Nyári Egyetemnek. A programsorozatot a HÖÖK-kal és a TMD-tel (Temesvári Magyar Diákszervezet) közösen hoztuk létre. A program népszerűsége igen nagy volt (felmérés ötös skáláján négyes feletti értéket kapott!), mintegy 150-en vettek rajta részt. A napi program a következőképpen épült fel: délelőtt előadásokat és szemináriumokat tartottak neves tanárok (politológia, történelem, szociológia, közgazdaságtan, kultúrtörténet témakörökben), majd az ebédszünetet ifjúságpolitikai fórum követte. Késő délután sportrendezvények, este koncertek szórakoztatták az egybegyűlteket.
7. Szintén hagyományt szeretnénk teremteni a tavaly megrendezett Partiumi Diáknapiaknak. A három napos rendezvényt szabadtéren, Biharon tartottuk meg. A programban számos sportbajnokság, kézműves műhely, élő koncert szerepelt.

8. A PKED-nek égető szüksége van infrastrukturális fejlesztésre. Szeretnénk propaganda, “imageremtő” tárgyakat (pl. pólókat, tollakat, szórólapokat...stb.) készíttetni, kellene a diákszervezet irodájába fénymásoló, új számítógép, fax.

9. Szeretnénk új szakosztályokat beindítani – igény szerint -, aktuálisan például elindult a Partiumi Galéria szervezése, kiállítások rendezésével. Felvettük a kapcsolatot az állami színházzal, tervbe vettük egy PKE-s saját bérlet létrehozását, amelyhez kedvezményes áron juthatna hozzá az egyetem diáksága. (Komoly közösség-szervező ereje is lehetne a bérletnek, hiszen a hallgatók együtt látogathatnák az előadásokat...)

10. A diákmelő lehetőségeknek a feltérképezését is szeretnénk megvalósítani, kialakítva egy folyamatosan frissített információs bázist. Általában cél, hogy a PKED irodája egy olyan információs központ legyen, ahol a diákság minden programlehetőségről, érdekképviseleti kérdésről pontos, naprakész információt kaphat, kérésre akár a szervezés gondját is felvállalva. (Maradva példának okáért a saját színházbérletnél, az lenne az ideális, ha az irodába betérő diáknak nem csak a pontos műsort tudnánk elmondani, hanem be is szereznénk számára a megrendelt bérleteket...)

Levente bizakodó, és roppant ambiciózus, de nincs híján az aggodalomnak. A meglátása az, hogy nagyon kis létszámú azaz aktív, elkötelezett csapat, aki felvállalja a fent felsorolt célok megvalósítását. Folyamatos dilemma és kihívás a diákság minél szélesebb tömegeinek a megszólítása, mozgósítása.

(Ami a diákkezdeményezéseket illeti, el kell mondani, hogy az egyetem kollégiumának faliújságján, a következő diákok által szervezett programok hirdetéseit, felhívásait lehetett megtalálni egymás mellett: aerobik, modern showtánc, Partiumi Galéria, Néptánc együttes, énekkar, kamarakórus...stb.)

3.3 Egy botrány krónikája, avagy az exdiákelnök “pokoljárása”

A PKED Levente megválasztása előtt hónapokig “fejtetlen” állapotban leledzett. Az előző diákelnök (Lugosi András), nagy port kavaráó botránya után, távozott az egyetemről. A lavinát elindító esemény, András Bibliateológia vizsgán való puskázása, és leleplezése volt.

Az ő szemszögéből a következőképpen hangzik a történet:

András református családból származik, édesapja lelkész. Ő maga mégsem érzett soha túlzott elhivatottságot vallási pálya választására, vallástanár – szociális munkás szakra is csak azért jelentkezett, mert külön nem hirdette meg az egyetem a szociális munkás szakot. Ennek

következtében sosem mutatott nagy érdeklődést a teológiai tárgyak iránt. Diákelnök mivolta okán pedig az iskola alapszabályzata, számára nagyobb “órakedvezményt” biztosított, így kevesebbet látogatta, - e társadalmi munka miatt - az órákat. A tanárok nagy része ezt a gyakorlatot elfogadja, a teológus professzorasszony viszont nem nézte el a hiányzásokat.

Az ominózus bibliaismeret vizsgára – András saját bevallása szerint is - igen hiányos felkészültséggel ment el. Valójában a mai napig nem tudja miért folyamodott a puskához, amikor a kihúzott két tétel egyikét közepes szinten tudta, és ezzel a tudásanyaggal át is mehetett volna nagy eséllyel. Az egyetemi diákság köreiből – mint mindenütt – bevett szokás a puskázás, így ő semmiképp sem számított e téren kivételnek.

Azonban ezen a napon – abban a pillanatban, hogy a jegyzeteit visszacsúsztatta a táskájába – a professzorasszony odalépett hozzá, benyúlt a táskájába és előhúzta a puskát. Ezek után felállította, és azonnali hatállyal kicsapta a vizsgáról, beírva az egyest az indexébe. Az indexet azzal a felkiáltással adta vissza, hogy vigye haza és mutassa meg az édesapjának.

András beismerve bűnét távozott, nem számítva rá, hogy ügye fegyelmi bizottság elé kerül és igen súlyos következményekkel jár a jövőjére nézve.

A megbízott főtitkár telefonon értesítette a fegyelmi eljárásról, ahol felrötták neki a sok hiányzást, a diákelnökhöz és egy lelkész fiához méltatlan viselkedését.

A fegyelmi ügy a kari tanácson kezdődött, és három hónapig húzódott. Erre az időre felfüggesztették a diákelnöki posztjából is. Az ő megkérdezése nélkül hoztak egy döntést, mely szerint folytathatja a tanulmányait az egyetemen, de évet kell ismételnie, tandíjat kell fizetnie, nem kaphat ösztöndíjat, és nem lehet tovább diákelnök. A szenátus is így döntött, a rektor meg is írta ezt neki, egy hivatalos levélben. Megtudta, hogy ezt a döntést a tanács nem is szavazta meg, ezért úgy döntött, nem fogadja el, és megfellebbezi. Különben is, az a meggyőződése, hogy ez az “ítélet” a professzorasszony magánbosszúja, aki - egy András édesapjával való régebbi személyes ellentéte miatt - akart ilyen módon revansot venni. Ezen feltételezése miatt megpróbálta az ügyet etikai bizottság elé vinni, sikertelenül. Kifogást emelt az ellen is, hogy a diákelnöki posztjáról való menesztésével, megsértették a diákszervezet autonómiáját, akadályozva így az éppen aktuális programok szervezését és megvalósítását.

András büszkesége és igazságérzete nem engedte, hogy elfogadja a megalázónak tartott feltételeket, és az iskola elhagyása mellett döntött (állítólag édesapja maximális egyetértésével). Azt tervezi, hogy az esetet egy honlap formájában a széles közönség elé tárja, ezzel is provokálva az iskolát, vagy változtassák meg az alapszabályzatot, vagy minden puskázási vétséget toroljanak meg ugyanúgy, ahogy az ő esetében eljártak.

A professzorasszony⁷ verziójában, imígyen szól a történet:

Köztudott az egyetemen, hogy ő mind a diákokkal szemben, mind önmagával szemben igényes. A vizsgáira a hallgatók egyetlen tollat hozhatnak be csupán. András egy hatalmas kézitáskával érkezett ennek ellenére, és már a tételhúzásnál látszott rajta nem készült a vizsgára. Miután a puskázáson rajtakapta, automatikusan beírta az egyest az indexbe. Minden ilyen vétséget elkövető diáknak a szemébe szokta mondani, hogy menjen haza és mondja meg az apjának, mit követett el. András “fülét-farkát behúзва” megszégyenülten távozott ezek után a teremből. A tanárnő - a vizsga után – egyenesen a rektori hivatalba ment, leírta az esetet, és kérte, hogy hivatalosan is adminisztrálják. Az egyetemi charta előírja, hogy ilyen esetről a diákot azonnal exmatrikulálni kell, vagyis ki kell rúgni.

A rektori tanács mégis úgy döntött, hogy legyünk irgalmasak, ne alkalmazzuk ezt a drasztikus paragrafust, András ismerje el a bűnét és ismétlje meg a tanévet tandíjas hallgatóként. Első körben bűnbánónak is tűnt a fiatalember, mint aki elfogadja a feltételeket, majd váratlanul visszatért az ügyre hetykén és pimaszul. Összehívatta újra a fegyelmi bizottságot azzal az indoklással, hogy nem szabályszerűen vezették le az ügyét, nem hagytak neki időt arra, hogy tisztázza magát. Úgy tűnt, a fiatalemberből “tengeri kígyó” lett, ezért a tanárnő immáron követelte, hogy mégis alkalmazza az egyetem azt a bizonyos drasztikus paragrafust. András továbbvitte az ügyet a szenátus elé, amikor is a püspök úr mondta neki, ne akarjon egyházi ügyet csinálni ebből, ne keverje bele az édesapját.

Arra a kérdésre, hogy a valóban van-e a háttérben valamilyen személyes konfliktus András édesapjával, a professzorasszony a következőket válaszolta: néhány éve előadást tartott lelkészeknek Apáczai Csere Jánosról. Egy idézeténél, mely szerint az erdélyi elmaradottság okozói legfőképpen a “hájas papok és tudatlan tanítók” jó néhány pap sértetten távozott az előadásról. Ezek után voltak, akik őt papellenesnek nevezték... Azt, hogy András édesapjával bárminemű személyes konfliktusa lett volna, cáfolta.

A szenátus végül fenntartva első döntését, újfent felajánlotta Andrásnak, hogy maradjon a már megnevezett feltételekkel. András újfent elutasította a döntést, és végérvényesen elhagyta az egyetemet.

A PKED csendes tiltakozásul irodalmi estet szervezett, és annak keretében emlékoklevelet nyújtott át exelnökének...

---

¹ dr. Kovács Béla, a PKE rektora

² dr. Tonk Sándor

³ “ A főiskola költségvetésének csupán 4%-át biztosította a Vallásügyi Államtitkárság államsegély formájában, további 25-30% az egyházkerületi szubvencióból származott, a költségek nagyobb részét Tőkés László püspök személyes kapcsolatai révén megkeresett nyugati testvéregyházak, alapítványok, szervezetek támogatásaiból, valamint az anyaországi forrásokból (MKM-támogatás, pályázatok, egyházi gyűjtések) tudtuk biztosítani.”

Tolnay István: A Sulyok István Református Főiskola elmúlt tíz éve In: Partiumi Egyetemi Szemle 2002/1 375.o.

⁴ In: Tolnay István: A Sulyok István Református Főiskola elmúlt tíz éve Partiumi Egyetemi Szemle 2002/1 376.o.

⁵ Az 1992-es népszámlálás még 1.700.000 magyart, a 2002-es már csak 1.500.000-et jegyzett

⁶ Az idézetek a Partiumi Magyar Művelődési Céh belső emlékeztetőjéből származnak, amelyet a bizottsági gyűlés jegyzője, a Céh kinevezett ügyvezető igazgatója (Mátyás Zsolt Imre) jegyzett le

⁷ dr. Eszenyeiné dr. Széles Mária teológus, a Sulyok István Teológiai Tudományok Intézetének igazgatója

---

Melléklet

4. Az egyetem tételes kronológiája

- 1990. május 19.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Igazgatótanácsa a 39/1990. számú határozatában kimondja a Sulyok István Református Főiskola (SIRF) megalakulását, és az ideiglenes Intézeti Tanács megszerveződését. A vallástanár-képzés 238 tanulóval elkezdődik levelező tagozaton.

- 1991 február

A Vallásügyi Államtitkárság 4805/1991 számú átiratában engedélyezi, hogy a SIRF a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet nagyváradai Református Teológiai karaként működjön. Októbertől három új szakpáron kezdődik el a nappali képzés: vallástanár – szociális munkás; vallástanár – német nyelv és irodalom; vallástanár – jogtudomány.

- 1994-1995

Az Országos Akkreditációs Tanács a vallástanár – szociális munkás és a vallástanár – német szakpárnak ideiglenes működési engedélyt ad. A jogtudományi szakot nem engedélyezik, ezért az felszámolásra kerül.

- 1995 november

A SIRF vezetőtanácsa elhatározza az intézmény leválását a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetről, és Partiumi Egyetem néven, önálló felsőoktatási intézménnyé alakulását.

- 1995 – 2000

Az egyetem képzési struktúrája a következő szakokkal bővül: zenepedagógia, intézménymenedzsment, tanító – idegen nyelv oktató.

- 1999 szeptember 20

A Nagyváradai Bíróság 118/N/1999 számú határozatával hivatalos bejegyzésre kerül a Pro Universitate Patrium Alapítvány, mely a Partiumi Keresztény Egyetem jogi háttérét biztosítja.

- 2000 november 29

A Partiumi Keresztény Egyetem a *1215/2000* számú Kormányhatározat által működési engedélyt kap.